

DEȘTEPTAREA

Gazetă pentru popor.

Redactată de un comitet.

Apare la 1 și 15 st. n. ale fiecărei luni.

Prețul foii pe an în țară 3 coroane.
» » » » străinătate 5 franci.

Un număr: 20 bani.

Epistolele nefrancate nu se primesc.
Manuscrisurile nu se înapoiază.

Editor și proprietar:

Societatea academică „Junimea”.

Redacția și administrația:

Cernăuț, piața principală No. 3.

Motto: »Deșteaptă-te pământ român! Biruie-ți durerea, e vremea să ieși din amonție, tu, seminție a domnitorilor lumii!... Aștepți oare, spre a învia, ca strămoșii să se scoale din morminte?»

Al. Russo, „Cântarea României”.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Despre judecăți.

Ziceam în numărul trecut că unul din cele mai mari rele, de cari tânjește poporul nostru dela țară, sânt nenumăratele judecăți, care le poartă pentru toată nimica.

Astăzi voi cerca să dovedesc, că vorba aceasta este adevărată.

La 1. Ianuarie 1908 se împlinesc 10 ani decând a ieșit o lege nouă, care rânduește în ce fel să se poarte judecățile pentru bani, pământ și ori-ce feliu de avere a oamenilor noștri. Legea aceasta se chiamă procedura civilă.

Până n'a fost ieșit legea aceasta, judecățile se târâiau cu anii. Cele mai încurcate țineau și 10 până la 20 de ani, ba de multe ori oamenii împlicinați muriau de bătrânețe, fără să fi putut duce judecata până la capăt. Legea cea nouă, care o avem de 10 ani, a scurtat durata judecăților, așa că fiecare judecată se sfârșește în 2—3 săptămâni, cel mult însă în câteva luni, așa că omul știe îndată cu ce s'a ales.

Dar vedeți oameni buni, că iuțala aceasta a judecăților a înmulțit foarte tare numărul lor. Oamenii, ademenți de această iuțală, se îndeasă la judecăți ca la praznic, alergând

pentru toată nimica cale de poște întregi la judecătorie. Însă ei, bieții, o pătesc de cele mai multe ori intocmai ca musca, care se lăcomește la mierea unsă pe un burete veninos. Ca și muștele, care nu gândesc la veninul buretelui, ci numai la dulceața mierii, nu gândesc nici oamenii, că judecata este o sabie cu două tăișuri, unul pentru pârătoriu, celalalt pentru pârât. Și bine ar face oamenii, dacă ar gândi la aceasta, căci atunci ar ieși mai puțin jumuliți.

Cele mai multe, judecăți sânt numai născocite anume, altele le poartă oamenii din buiecie sau fudulie, altele iarăși isvoresc din nătângia celor împricinați și numai puține sânt de lipsă și de folos netăgăduit; aceste sânt trebile cele de tot încurcate, pentru care neajungând mintea sănătoasă a oamenilor dela sat, ca să le descurce, cel cu paguba trebuie să pășească pe anevoiosul drum al legii.

Cei ce născocesc anume certe, caută potcoave de cai morți și de aceste nu se află pe la judecătorie. Legea pune în cărca acestor oameni fără astâmpăr purtarea cheltuielilor și poruncește să fie și pedepsiți, dacă se dovedește, că au căutat numai nod în papură. Mulți au pățit-o așa, alții vor păți-o de acuma, dacă nu se vor incuminti din pățania altora. Astfeli de oameni trec drept buclucari și oameni răi atât în satul lor, cât și la judecătorie și ca buclucari n'au trecerea omului cinstit nicăieri.

Tot atât de vinovați sânt și aceia, cari poartă judecăți numai din fudulie sau buiecie. Și e mirare, că se află și oameni de aceștia, dar vedeți, că ei se află în adevăr. Judecățile li gădilesc mândria lor înfumurată, ei se fălesc înaintea satului în gura mare cu puterea banului lor, strigând: „da ce crede calicul cela că se va măsura cu mine? el cu mine se pune în poară? da nu știe el, că eu i-oi aduce comisii peste comisii, că tot neamul meu va mărturisi cu jurământ pentru mine, că l-oi purta până la Viana, că eu am judecata în buzunariu?”

Dă, oameni buni, îi drept că cel cu banul are deocamdată și puterea în mână, întrucât îl poate târa pe cel nevoiaș prin toate cântălariile. Dacă nevoiașul mai e și slab de fire, dacă e un om ticăit sau prea năcăjit și neumblat și nu-și poate ajuta de feliu, atunci se poate și întâmpla, ca să piardă judecata cu dreptul în mână, căci și Țiganul din poveste s'a înecat la mal, iar până la Dumnezeu te mânâncă câte-odată

ingerii, zic oamenii pășiți. Dacă însă nevoiașul nu-i de teapa celui ce, picându-i para'n gură, a cerut dela Dumnezeu să i-o și mestece, atunci buiacul dă peste dracul, căci dreptatea e dată dela Dumnezeu și e curată ca lumina soarelui: se poate întuneca pentru scurtă vreme, dar nu se poate stânge!

Al treilea soiū nechibzuit, cari își pierd vremea și averea cu judecăți zădarnice, sânt cei nătângi. Aceștia sânt o groază nu numai pentru semenii lor, de care s'au încăierat ca scaiul de oaie, ci și pentru judecători. Înzădar vei cerca să li dovești, că ei caută pete în soare, înzădar ți-i rupe gura, dacă ți-i milă de prostia lor, ca să li bagi minte în cap, înzădar voiești să li deschizi ochii, ca să vadă prăpastia, la marginea căreia se clatină, ei o țin a lor înainte, că perețele, despre care știe toată lumea că e alb, nu-i alb, ci — negru. Nătangia e nenorocirea lor, căci cine nu vrea să vadă, trebuie să simțească, și cine nu vrea să înțeleagă, că piatra e mai tare decât capul, îmblă cu capul spart.

Aceste trei soiuri de pârători împlu cânălăriile judecătorilor, iar în urma lor se târaie coada nesfârșită a pârâților și marturilor unuia și altuia. Numai ici și colo se zărește în marea mulțime a aceloră, cari au venit să bată apa în piuă, omul într'adevăr năcăjit, care își caută sfântul său drept călcat în picioare de cine știe ce străin sau și de vr'un consătean mai chiabur sau mai răutăcios.

Despre aceștia precum și despre toți aceia, cari vin de nevoie înaintea judecătorului, ori să-și scoată un drept, ce li se cuvine, ori să se apere de o nedreptate ce li s'a făcut, vom vorbi mai pe larg în numerele viitoare, dându-le povețele, de cari au trebuință.

Astăzi vom încheia socoteala numai cu buclucarii și vom încheia-o cu un sfat prietenesc.

Oameni buni!

Ori de câte ori vă supărați unul pe altul, ori de câte ori a făcut unul celuilalt o nedreptate, poate chiar nevrând, ori de câte ori credeți, că vi se cuvine ceva dela aproapele vostru, căutați să vă înțelegeți cu binele între olaltă, înainte de a apuca drumul judecății. Dacă nu vă ajunge mintea pe voi, cei împricinați, cum să vă puneți la cale, sfătuiți-vă cu cei mai îmblați și mai pășiți decât voi, sfătuiți-vă cu primarul și sfetnicii satului, și de bună samă veți pune la cale cele mai multe neînțelegeri dintre voi, căci doară nu

aveți a împărți între olaltă stăpânirea lumii, nici bunurile raiului, ci numai nevoile și năcazurile voastre, ale tuturor.

Înțelegerea se va face cu atâta mai ușor, cu cât nu veți uita, că sântei creștini și că însuși Dumnezeu poruncește, că între oameni să fie bună învoire. Din certele voastre, care ajung până la judecătorie, câștigă numai avocații, căci voi, necunoscând legile, sântei cu ochii legați. Lăsați să se judece cei cu punga groasă, pentru cari o judecată pierdută e numai o pișcătură de purice.

Gândiți, oameni buni, că judecata face totdeauna sânge rău între cei imprecinați, căci numai unul o poate câștiga, iar pe cel ce-a prăpădit-o ți l-ai făcut dușman de moarte. Câte dușmăanii nu se nasc din judecăți, câte căsnicii nu se strică, câte omoruri nu se fac, cât blăstăm nu-și încarcă omul pe capul lui și câte suflete nu se pierd pentru împărăția ceriurilor numai și numai din pricina judecăților! Fiți mai răbdători, fiți mai îngăduitori între olaltă și atunci va fi și Dumnezeu mai iertătoriu cu păcatele voastre.

Nu uitați că toate judecățile noastre sânt trecătoare, numai judecata cea din urmă, care ne așteaptă pe toți, va fi vecinică.

Jorgu G. Toma

secretar la judecătoria din Suceava.

Aur și aur.

Iată cum povestește moșul Roman din Pătrăuț :

»Trăia într'o vreme în Moldova un boer putred de bogat. Avea treizeci de moși alese și nu le da cu arândă, ci le lucra singur. Și-i da mâna să le lucre, căci oamenii de pe moșiile lui grijiau de țarina lui ca de a lor, căci măcar că era așa de bogat boerul, era bun la inimă. Și știa boerul acela ce știa, dar pânea culeasă de pe câmp nici când nu o da cu bani, ci o strângea prin hambare. De veniau negustori jidovi, cari aduceau bani grei și-l ispitiau să schimbe pânea pe aur, el li zicea : »Giupâne, eu mulțămesc lui Dumnezeu sfântul că am ce duce la gură și n-ami trebuie banul Dumitale.« Și după ce-l alunga pe jidan îi învăța totdeauna pe oameni zicându-le : »Să știți oameni buni, că jidovul și porcul nu dorm de loc toamna, tot după mâncare aleargă.« Iară pentru nevoieși se găsia la curtea boerului totdeauna câte o vorbă bună, câte un sfat, și după trebuința omului și pânea dată fără plată.

Așa trăia boerul cel bun și cu frica lui Dumnezeu.

Într'o vreme nu s'a făcut trei ani de-arândul nimică. Și veneau vești de prin alte părți că pică oamenii de foame cum pică toamna frunza de

pe copac. Boerul cel cuminte, care strângea prisosul de pâne diu anii cei buni prin hambare, n-avea nici o grijă și totașa și oamenii de pe moșiile lui; că fiecare Român de pe moșia boerului își avea partea lui hotărâtă la curte. Și iacă într'o zi au venit la boerul cel bun alți boeri, îmbrăcați colea numai în mătăsuri cusute cu aur și au adus buți întregi de galbeni — că bănăret aveau puzderie. S-au dat pe lângă boerul cel bun și cruțător și au început a-l ruga să le vândă popușoi, să le dea adecă pe o dimerlie de galbini o dimerlie de grăunțe, că mare nevoie de pâne mai este prin părțile lor; că imblă oamenii ca niște stafii de slabi după buruienute și rădăcini pe cele câmpii și cum slăbesc de foame pică jos și acolo remân, nu mai are nimeni grija lor, așa că zac pe ogoarele arse de secetă ca snopii neclădiți încă.

Boerul nostru avea un gând cu boerii cei flămânzi și zice cătră sătenii cari erau de față: »Turnați dimerlia de galbeni la porci!« Și dacă au turnat aurul la porci, ei au guzuit cu botul pintre galbeni și au lăsat aurul neatins. Pe urmă zise boerul cel bun: »Acum turnați porcilor o dimerlie de grăunțe!« Și făcându-se aceasta, au mâncat-o porcii toată. Și le-a zis atunci boerul țaranilor cari erau de față: „*Vedeți oameni buni, grăunțele de popușoi e aurul adevărat,*“ și întorcându-se cătră boerii cei ușurateci, cari având aur n'aveau ce mânca, le-a zis: „*De ce dați aurul cel bun și adevărat, dat de bunul Dumnezeu, (adecă pânea) pe aurul pe care nici porcii nu-l vreau (adecă galbenii)?*“ Și pilduindu-i astfel, le-a dat pâne fără plată și i-a trimes acasă.“

A. Vornicel.

Binele nostru obștesc.

1. Comuna Pătrăuț pe Suceavă.

Se spune din bătrâni că comuna aceasta a fost întemeiată din început pe malul râului Suceava, deci nu era așa departe de acel râu ca în ziua de azi. Și tot din bătrâni a rămas vorba că locuitorii vechiului sat prinzând odată de veste de o năvală a păgânilor asupra lor, au aruncat lucrurile cele mai scumpe și clopotele bisericeii într'o fântână și au astupat-o, apoi au fugit în pădurile despre miazănoapte, făcându-și acolo locuinți nouă și astfel punând temelia la Pătrăuțul de astăzi. Pătrăuțenii arată încă și acuma matca lor cea vechie de pe malurile Sucevii, anume locurile din țarina de azi, numite *Seliște*, *La țintirim* și *La soci*. Și în adevăr că în locul *La soci* se cunosc încă bine rămășițele de pietre și cărămizi mărunțite dintre niște tufe de soci, unde se zice că a fost sfântul altar.

Pătrăuțul de azi se află spre miazănoapte-apus cam în depărtare de o oră delă orașul Suceava, și se mărginește spre răsărit cu satul *Lipoveni* sau *Sacalinti*, spre apus cu satul Hatna, spre miazănoapte-apus și miazănoapte-răsărit cu frumoasele păduri ale fondului religios și spre miazăzi și miazăzi-răsărit cu râul Suceava și cu comuna de coloniști nemți *Ițcani-noi*. Vatra satului se întinde de-a lungul, dela miazănoapte spre miazăzi, între două lanțuri de dealuri. Spre apus nu sânt tocmai dealuri adevărate, ci e mai mult o întindere oablă de pământ cu mult mai înaltă decât șesul din sat care, cât e acoperită cu pădure, se chiamă *Opcina*, iar cât e acoperită cu mestecăniș, se chiamă *Pietrosul*. Începând dela miazănoapte spre miazăzi, adevăratele dealuri se află la marginea satului despre răsărit și anume: 1. Cam în drept cu casa parohială și cu biserica lui Stefan cel Mare e *Dealul viei*, numit așa, pentru că odată el a fost averea ardeleanului *Marchitan*, care își avea acolo *viea* sau *podgoria* sa. 2. Despărțit de *Dealul viei* cu valea *Praghîța*, urmează mai departe *Dealul zămăului* cu brazii săi vecinic verzi de pe vârf, apoi 3. *Dealul izvoarelor* și 4. *Dealul la băle*. Pătrăuțenii îi zic „băle“ *iezărului* sau *ochiului de mare* și ei au pe moșia lor două *bâlcuri*, unul pe dealul numit mai înainte și altul pe *Pietrosul*.

Pela poalele dealurilor despre răsărit curge pârăul *Pătrăuceanca*, care izvorește din pădurile fondului religios și se revarsă în Suceavă la locul din țarină, numit *Curăturile*. În Pătrăuceanca se revarsă numai din partea dreaptă pârăușele *Ghistra*, *Cirincăul* și *Măligaciul* sau *Mămăligarul* ce curg prin pădure, și *Pârăul țigănesc*, *Pârăul popii*, *Pârăul Tașcului* și *Pârăul Dediului* ce curge prin sat. În Ghistra, Cirincău și Măligaciul se revarsă alte pârăușe mai mici, numite de Pătrăuțeni *Sfârlaci*. Tot pe moșia Pătrăuțului, spre Hatna, curge și o parte din *Pârăul brăduului* care, în mânia lui, a prăbușit multe poduri din drumul împărătesc, ce duce prin țarină spre Suceavă și spre Cernăuț. Și se mai află în pădure izvoarele cu apă foarte bună și bogată, anume *Fântâna lui Slovac* — așa numită după un pădurar de neam slovăcesc ce a fost odată pe acolo — și *Fântâna tâlharului*, iar în țarină *Șipotele* și *Fântânele Doamnei*.

Locurile cele mai însemnate din pădure sânt: *Strujnița*, *Chilia*, *Podul Chivei*, *Vărăria*, de unde să se fi luat var pentru zidirea mănăstirii Dragomirna; *Poiana Vlădichei*, unde un

vlădică din vechime să-și fi avut lacașul, ale cărui urme se văd încă și acuma, apoi *Rucovățul*, *Opcina*, *Loxa-neagră*, *Clinul*, mândra poiană *Crujana*, *Arșița* cu drăguța *Poienița codrului* — locul petrecerilor populare, ce societatea de cetire din Pătrăuț „*Viitorul*“ a început a le înjgheba dela anul 1898 înainte — *Poiana lui Petru*, *Ghistra* cu *Poiana lui Gorban* și pe imaș, *Poiana lui Roman*. Jar locurile din țarină sânt: *La tei*, *La priloage*, *La părăul bradului*, *Pochiștreangul*, *Cotul diaconului*, *Șesul morii*, *Seliște*, *La ținterim*, *La soci*, *Varnița*, *Curăturile*, *Balta lui Balan* și *Poiana Comandatului* cu *Gropile Natului*. Se zice că pe timpul lui Stefan cel Mare se scotea din acelea gropi piatra trebuincioasă de var pentru zidirile din orașul Suceava. Și putem crede de-a binele că va fi fost așa, de oarece în dealurile Pătrăuțului se află încă și azi nu numai piatră foarte bună pentru zidiri, din care s'a clădit bunăoară și gara dela Ițcani, ci și atâta piatră de var, încât ar ajunge pe mulți ani pentru toate zidirile din întreaga țară.

2. Nevoile Pătrăuțului, începând dela anul 1896.

Doamne, așa-i de frumoasă comuna aceasta, încât eu nu odată am zis că, dacă inimele și sufletele locuitorilor ei ar fi așa de măndre și de curate ca aerul, apele, șesurile, dealurile, zăvoaietele, poienile și toată firea de aice, atunci nu ți-ai mai dori alt rai pământesc, și o sută de vieți de ai avea, tot aice ai vrea să le trăiești. Am fost la *băiele sau scaldătorile* cele vestite deta *Mehadia* și, când în anul 1896 m'am strămutat ca păstor sufletesc aice, pe loc, am simțit și am și spus nu unuia că, afară de lucrurile de măiestrie omenească dela *Mehadia*, nu-i locmai mare deosebire între frumusețile firești ale acestor două locuri. Cine are cartea „*Bucovina*“, tipărită de jandarmeria țării în anul 1899 cu prilejul sărbării iubileului de 50 ani de domnie a Maiestății Sale Împăratului nostru, acela va afla întrânsa câteva dovezi despre adevărul ce-l spun aice.

Dar își vor aduce aminte aceia, cari au fost de față la o adunare din 1896, ținută de neuitatul nostru Dr. George Popovici în sala hotelului Langer din Suceavă, cum m'am tânguit eu atuncia în o cuvântare despre nevoile noastre obștești și am zis, că *plâng prin de grădina casei parohiale din Pătrăuț, când văd halul, în care a ajuns această frumoasă comună*. Și cum să nu plângi, când am auzit că, scurt înainte de venirea mea încoace, creștini de ai noștri, după cum se vorbea,

au spart gratiile dela o fereastă a sfintei biserici din loc, zidită de Voevodul Stefan cel Mare în anul 1487 ca schit de călugărițe, au scos afară lădița discosului și au prădat și cei din urmă grițarași ce se mai aflau întrânsa? Cum să nu plângi, când auziam că comuna e datoare cu zeci de mii de coroane, și comitetul comunal nu ține nici o ședință în liniște, ci tot în harțe și în sfezi, și toți membrii lui se duc, după fiecare ședință, la crășma din deal să se împace numărându-se acolo pe timpul acela *o sută două* sau *o sută trei* polobocele de bere băute ca împăcăciune pe pielea comunei? Cum să nu plângi, când în schitul cel de călugărițe care încă și astăzi e biserică parochială, nu încap decât curat numai 150 din cei 2856 de creștini ai noștri ce-i are Pătrăuțul? Cum să nu plângi, când crășmele din comună împreună cu casele, unde se vindeau băuturi numai în șipuri astupate, de toate *două-sprezece* la număr, erau singurele locuri de întâlnire și de petrecere și de veselie pentru bieții creștini, deși înaintașul meu, repăosatul paroh Teodor Danilevici, rădicase într'o Duminică din anul 1885 sfânta cruce înaintea întregului popor adunat în ograda sfintei biserici, vorbindu-i cu însuflețire despre stricăciunea băuturilor ametoare și astfel izbutind a abate tot satul deta băutura rachiului? Cum să nu plângi, când în 1896 nime din creștinii noștri nu voia să primiască în casa sa societatea de citire de aice »*Vitóriul*«, întemeiată în 26 April n. 1896 de înaintașul meu, părintele administrator Teodor Petruc, de oarece se lățise vorba mișelescă că cumplite nenorociri îl așteaptă pe acela, care ar cuteza să găzduiască societatea aceea sub acoperământul casei sale? Cum să nu plângi, când în 1896 curgeau încă cu droaia judecățile și deputățiile de săteni și aice la Împăratul, la Viena, din pricina certei dintre Pătrăuțeni și Lipoveni pentru frumosul loc de 40 de fâlci, numit *Dumbrava*, de care se vorbea că vornicii de mai nainte ai Pătrăuțului i-au stâns lumina dreptății cu lăcomiile de mituiri, deși acel loc din străvechime a fost al comunei Pătrăuț? Cum să nu plângi, când, pierzând Pătrăuțenii *Dumbrava* pe vecie, în primăvara anului 1897 ei tot s'au dus de au tăiat nuielele din trânsa, iară Lipovenii au sărit la dânsii cu arme de foc, împușcându-i fără milă? Eu singur am văzut într'o dimineață, venind dela școală, cum un jandarm îl aducea pe un băietan de al nostru plin de sânge din acea luptă, iar gospodarul de aice Ioan Petriuc

așiși a murit de glonțul ce l-a lovit atuncia. Și vreți să vă mai spun din Pătrăuț și o pildă de dragoste frățască a creștinilor noștri între olaltă? Iată-o:

Tot în nenorocitul an 1896, cum stam într'o zi de toamnă, cam pela trei ceasuri dup'amiazăzi, în ograda casei parohiale, de odată aud strigătul desnădăjduit: *Săriți, săriți, oameni buni, că ard!* Răpede imi întorc capul și văd că arde acoperișul coșerului dela vecinul meu Vasile Medvighi din pricină, că copiii s'au jucat aproape de el de-a focul. Sprinten, cum eram încă pe atuncia, am sărit preste garduri și șanțuri și într'un minut am fost la locul primejdiei, unde soția lui Medvighi era singură și țipa și plângea împreună cu copiii ei. Am apucat o cange, am tras acoperișul jos și, mai cu apa adusă de femeie și mai cu picioarele, am izbutit să înădușim focul. Dar bătea un vânt tare despre miazăzi și încă noroc mare a fost, că focul s'a iscat la capătul satului despre miazănoapte. Să fi fost vântul întors, tot Pătrăuțul ar fi ars în uscăciunea cea mare de atuncia. Dela Vasile Medvighi aud că strigă, dincolo de uliță, și Simeon Croitoriu, cătră casa căruia focul se furișă de departe prin streșina unui gard. Alerg și încolo, dar nu întâlnesc nici țipenie de om, văd însă că căsuța lui Vasile Petriuc e în cea mai mare primejdie, fiind ocolită din toate părțile de pănuși și strujeni imprăștiați pe pământ. După ce-am depărtat pășunea aceea împreună cu alți oameni, ce veniseră în ajutor, și după ce pe acoperișul căsuței se întinseră țoluri ude, am alergat mai departe la Iosif Huleai, tocmai la marginea satului, căci și căsuța acelu om fu cuprinsă de flăcări. Am ajutat și acolo până s'a potolit focul, apoi m'am pornit înapoi pe uliță spre casa lui Simeon Croitoriu, și o priveliște dureroasă am văzut în vale, adecă casa încuiată a moșneagului văduv Alexandru Goreac cuprinsă de flăcări din vârful ei până la feresti și nici un suflet de om lângă dânsa. Dar cea mai dureroasă priveliște am văzut-o la casa lui Simeon Croitoriu. Inchipuiți-vă că în uliță de dinaintea porții deschise a acelei case, sta ghemuită o ceată de oameni cu cofe și cu poloboace pline de apă, iară Simeon sta urcat pe o scară cufața înaintea focului casei sale și în dosul lui, cam în depărtare de trei metri, bubuia în toată puterea flăcările a câțiva stânjini de lemne. Bietul om se afla deci în vădită primejdie de moarte și el și țipa ca din gura șerpelui, dar nime dintre cei din uliță nu cuteza să-i sară în ajutor.

Când am văzut aceasta, i-am zmulț unuia din mâni o cofă cu apă, am strigat din răspuțeri, *ce stați și vă uitați? după mine cu toți!* — m'am răpezit prin mijlocul flăcărilor și am aruncat apa pe focul lemnelor de stânjini. Pe urma mea au năvălit apoi toți și au ajutat până ce focul s'a stâns. Înserase acuma, încât abia se vedea, când foarte oboșit și adânc măhnit în suflet m'am întors acasă. A doua zi, Duminică li-am vorbit creștinilor în sfânta biserică despre lipsa lor de dragoste între olaltă și cum ar trebui ei să fie, ca să se chieame creștini adevărați. După sfânta liturgie m'am dus la bădica Simeon Croitoriu și aflându-l zăcând pe cuptor cu amândouă mâinile rău arse și înfășurate cu pânzetur, l-am sfătuit, ce să facă, ca să se vindece.

3. Dătoria cea mai sfântă a tuturor păstorilor și mai ales a preoților.

Îată, ce zice Isus Hristos în sfânta evanghelie alui Ioan :
» Eu sânt păstorul cel bun. Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oi. Iară năimitul și care nu este păstor, ale căruia nu sânt oile ale lui, vede lupul venind și lasă oile și fuge, și lupul le răpește pre ele și răsipește oile. Năimitul fuge, că năimit este și n'are grijă de oi. Eu sânt păstorul cel bun . . . . și sufletul Meu îl pun pentru oi . . . . Pentru aceasta Mă iubește pre Mine Tatăl, că Eu îmi pun sufletul Meu . . . . (cap 10, vers 11—18).
 Păstori se numesc în Sfânta Scriptură sau în Sfânta Biblie nu numai preoții, ci și toți diregătorii sau cărmacii unui popor începând dela cel mai mare și până la cel mai mic. Isus Hristos este Păstorul tuturor păstorilor și al omenimei întregi, și dacă ni spune El singur că mai ales de aceea s'a făcut vrednic de iubirea Tatălui Său celui ceresc, pentrucă și-a pus sufletul pentru oile Sale, adecă pentru toți oamenii de pe lume, apoi cu aceasta a dat pildă că și păstoriile tuturor timpurilor sânt datori a-și pune sufletul pentru oile lor. Într'o țară sânt bunăoară păstoriile din ziua de azi: domnitorul sau stăpânitorul țării, ministrii, arhîreii adecă patriarhii ori mitropolîții ori episcopii și toți slujbașii împărătești dela oaste, de pe la școli și de pe la toate diregătoriile; iar într'un sat sânt păstori: primarul comunal, membrii comitetului comunal învățătorii, preotul, epitropii bisericesti, epitropii puși să grijească de copiii rămași fără părinți, oamenii ce poartă cărma societăților de binefacere obștească, cum sânt băncile, cabi-

netele de citire, Arcășiile și altele. Toți păstorii aceștia au cea mai sfântă datorie să munciască mereu pentru binele obștesc al *oilor* sau *păstorilor* lor așa, încât fiecare să poată zice, nu înaintea oamenilor, ci înaintea înfricoșatului județ de apoi: *Doamne, Tu știi că eu și sufletul mi-am pus pentru oile mele!*

Constantin Morariu.

(Va urma.)

Cum trebuie să se ție ședințele comunale?

De multe ori am băgat de seamă, cumcă numai necunoștința legilor, mai ales a legilor administrative, adecă a legilor, care se întrebunțează pe la comitetul țării, guvernul țării și pe la căpităniile districtuale, îl fac pre unul sau pre altul dintre țărani noștrii, ca să greșească față de aceste legi, care greșeli pricinuesc apoi numai urmări neplăcute mai ales pungei lor proprii.

Voim să dăm aici unele îndrumări, care după ce vor fi cetite de cătră țerani, vor avea poate și folosul dorit.

De astă dată să vorbim cum trebuie de purces la o ședință a comitetului comunal, ca hotărârile (conclusele) luate în ședință să nu fie resturnate pe urmă prin recurse care coastă timp și bani?

Va zice unul sau altul: »Da las' că știu eu, cum are să se ție o ședință, mi-am trăit eu traiul în afacerile comunale, am fost *baighiont* și vornic prin atâția și atâția ani.«

Șirele următoare nu sânt menite pentru aceștia, ci pentru acei cari intră abia acu în rândul gospodarilor, cari sânt chemați să cârmuiască abia în viitor comuna lor, cari au îmblat la școală, știu ceti și se vor pute folosi de îndrumările ce le vom scrie mai la vale.

Pentru aceștia cred că va fi de folos dacă vor știe ce zice legea comunală în privința afacerii acesteia, ca să nu greșiască și să nu-și piardă zilele și banii greu strânși cu recurse scrise de unul sau de altul de pănura a doua, pentru care lucru plătesc o sumedenie de bani și despre care lucru se încredințează apoi că n'a fost de nimic.

Să deslegăm deci întrebarea ce am pus-o mai la început, adecă: »Cum trebuie purces la o ședință a comitetului comunal, ca hotărârile (conclusele) luate în ședință să nu fie resturnate pe urmă prin recurse care coastă timp și bani?

Primariul, sau după cum îi zic și antistele satului, care primește de la comitetul țării sau de la căpitania districtuală porunca de a descurca vr'o afacere în sfatul comitetului comunal, sau care are nevoie de sfatul celorlalți membrii din comitetul comunal la vr'o afacere sătească, hotărăște pentru cutare sau cutare zi o ședință. Despre ședința aceasta trebuie înștiințați toți membrii comitetului comunal cu cel puțin 24 oare înainte de ce are să se ție ședința, și anume sau gural, adecă prin aceea că li se dă membrilor din comitetul comunal de știre prin graiul de cătră plăeșul, sau cum îi zic și'n alte părți, de cătră juratul satului, sau și scrisual.

Dacă se dovedește pe urmă, că n'au fost înștiințați toți membrii comitetului comunal, — ci numai acei cari sânt de față în comună și n'au călătorit pe oareși care timp din comună, — împrejurarea sau faptul acesta poate pricinui ca hotărârile comitetului comunal luate în ședința aceasta să fie de cătră comitetul țării resturnate (anulate).

După ce s'au adunat la oara hotărâtă în cănțălăria comunală membrii comitetului comunal, primarul trebuie să se încredințeze de este numărul membrilor comitetului comunal cerut de lege, despre care zice legea comunală cumcă trebuie să fie două trețe dintre toți membrii de față.

De pildă, dacă sânt într'o comună de toți 24 deputați, apoi trebuie să fie, ca să se poată ține o ședință valabilă adecă o ședință care se recunoaște de lege, cel puțin 16 deputați de față. După ce s'a încredințat primarul că numărul deputaților cerut de lege, este deplin, deschide ședința, adecă zice că se pot sfătui și se pot pune la cale afacerile pentru care i-a chemat la ședință.

Despre afacerile, despre care se ține sfatul comunal, pot vorbi toți membrii (deputații) comitetului comunal, însă ca să nu se facă gălăgie, ca să nu se iște neînțelegeri, primarul trebuie să îngrijească de buna ordine (rânduială). El trebuie să grijească, ca să nu vorbiască toți de odată, ci numai unul câte unul să-și dea sfatul în afacerea despre care e vorba.

După ce și-au dat toți deputații sfatul lor și după ce a încheiat primarul vorba despre afacerea care e la ordinea zilei, se pune propunerea făcută de unul sau de alt deputat din partea primarului la vot, adecă deputații își dau glasul după ce vor fi strigați pe nume de cătră scriitorul satului care trebuie să scrie toate cele ce se petrec în ședință la protocol.

Se poate vota, adecă se poate da glasul și așa, că cei ce-s de-o părere în afacerea despre care e vorba, se scoală de pe scaunele lor, iar' cei ce-s de altă părere, țin locurile lor și mai departe, așa că se poate lesne cunoaște pe care parte este majoritatea, adecă glasul celor mai mulți. Votul sau glasul majorității e hotărâtor în afacerea despre care s'a ținut ședința. După ce s'a votat, adecă după ce și-au dat deputații glasurile, hotărârea luată de majoritate trebuie scrisă de cel ce scrie protocolul ședinței, în cartea protocoalelor.

Protocolul trebuie apoi verificat, adică întărit de către comitetul comunal cumcă cele ce le-a scris scriitorul în protocol sânt întocmai așa cum s'a vorbit și cum s'a hotărât la ședință.

Verificarea sau întărirea protocolului se face așa, că după ce s'a cetit protocolul, ceea ce se poate face îndată sau abia la ședința viitoare, se recunosc cele ce sânt scrise în protocol de către primar și doi deputați, de adevărate prin subscrierea (iscălitura) acestora în protocol.

Ștefan Scalat,
concepist la comitetul țării

Despre sântul post.

Cu ajutorul lui Dumnezeu am intrat acum în postul Crăciunului. Acest post ne aduce aminte, cum am petrecut noi toți oamenii în întunecimea minții și în păcate, până a fost trimis la noi Mântuitorul lumii, Domnul nostru Isus Christos. În amintirea păcatelor noastre de acum petrecem timpul înaintea Crăciunului în căință și înfrânare, ferindu-ne de a ne înfrupta cu bucate de dulce, căci așa o poruncește sânta biserică.

Dară acum este bine să ne întrebăm, ori de împlinim pe deplin voința sântei biserici, dacă ne înfrânăm în mâncare? Oare nu este totodată de lipsă, ca să ne ferim de păcate și să facem fapte bune față de aproapele nostru? Ascultați iubitorilor cetitori:

Un frate călugăr dintr'o mănăstire a întreat odată pe un călugăr bătrân zicând: „Părinte! Sânt la un loc doi frați. Și unul dintr'ânșii șede tăcut în chilia sa și postește cu mare înfrânare în cele șese zile din săptămână și mult lucru lucrează în toate zilele.

Iară celalalt slujește bolnavilor în spital cu multă dragoste și silință. Deci oare al căruia lucru dintre acești doi frați este mai iubit și mai primit de Dumnezeu? Atunci a răspuns bătrânul: „Cela ce șede tăcut în chilia lui și multă rugăciune face și postește șese zile pe săptămână și nu are dragoste și iubire de frați și milostivire, acela măcar de nările lui de s'ar spânzura, nu poate să fie asemenea celuiia ce slujește bolnavilor.“

Dr. O. Isopescul.

Sfaturi folositoare.

Cum se desgheată legumele și poamele? Ca să putem desghieța legumele, merele și perele e bine să le punem într'un vas cu apă rece, în care am turnat doi pumni de sare. Legumele nu se strică de loc, ci se fac iară cum au fost. Tot așa se pot desghieța și ouăle, însă mai întâi trebuie să se fi topit sarea.

Cum se păzesc semintele de șoareci? Dacă punem câte un braț de foi și tulpine de mintă pe fundul și la gura sacilor. Dacă n'avem frunze de mintă, putem pune și oloi de mintă, pe care-l cumpărăm dela apotecă (spîierie).

Ca să nu ne fie frig la picioare în vreme de iarnă, învălim ciorapul sau obiala cu o bucată mare de hârtie mai groasă, și apoi încălțăm ciubota sau ne legăm opinca.

Cum vindecăm arsurile de pe trup? Dacă ne frigem, e bine să băgăm partea cea friptă a trupului în apă rece. Mai bun decât apa este laptele de vacă fiert și răcit, în care vom trebui să ținem rana, până ce ne va trece durerea. Dacă cumva nu putem pune partea cea rănită în lapte, atunci muiem o cârpă (streamță, buleandră) în lapte și le punem pe arsură. Durerea va înceta numai decăt.

Apărarea trifoiului de degerătură. Dacă zăpada-i puțină și gerul aspru, trifoiul degeră, mai ales în pământurile cele cam umede bogate în lut și peste cari bate vântul dela miezul nopții și dela asfințit. Ca să ferim trifoiul de îngheț, îl vom acoperi cu un strat subțire de pleavă, burueni, sau paie de ori ce soi.

Ca să se ouă găinele mai mult în timpul iernii, li se dă următoarea mâncare: 1. orz prăjit și căldicel. Orzul prăjit e bine să fie opărit și apa aceasta să li se dea de băut; 2. li se dă semântă de in, din care se face un aluat cu țărâte de grâu și apă caldă; 3. Mai bună e mâncarea din țărâte de grâu și făină de ghinde amestecată cu apă fierbinte.

DE TOATE.

Ciocanul și ilăul.

Bătea din greu ciocanul în ilău și făcea un zgomot de să-ți astupi urechile.

— »Ce dai așa de nemilos?« întrebă ilăul pe ciocan.

— »Te doare? Nu face larmă așa de cumplită; nu vezi tu că tot așa dau și în aur. Și doară știi prea bine, că aurul e cu mult mai prețios decăt tine, și tot nu face larmă așa de mare, cum faci tu.«

— »Bine, bine, frate dragă!« răspuse ilăul, dar nu uita că aurul are drept când tace, căci îl lovește un străin; pe când eu, care-s frate cu tine și din acelaș material, am drept să fac larmă, căci nimic nu te doare mai tare, ca lovitura ce-o primești dela fratele tău.«

Ce vorbă înțeleaptă! Și totuși unii oameni nu vrau s'o priceapă.

Un ceasornic de paie.

În Strassburg, un târg din țeara nemțească, un meșter a făcut un

ceasornic numai din paie. Lădița, șuruburile și arătătoarele, toate sânt prisne de paie.

Patruzeci de sfinți.

Un Român se apucă în rămășag cu un jidan perciunat, că cine au mai mulți sfinți, Românii sau jidanii. De va numi iufla un sfânt de ai lui cu perciuni să aibă dreptul să-i smulgă Românului un fir de păr din barbă; tot așa să facă și Românul nostru cu jupânul. Caiafa nu putu răbda lungă vreme și strigă: **A b r a h a m ! și smăc !** un fir de păr din barba Românului. Acesta a închis ochii și a înghițit în sec. Apoi a numit și el doi sfinți: »**P e t r u și P a v e l**« și haț! doauă fire de păr din barba jidanului. »**A n a n i e, A z a r i e și M i s a i l !**« țipă jupânul, și scoate încă trei fire din barba Românului. Acesta se-oțeri și nici una nici două, își încâlcește mâna în barba Caiafei, strigând: »**Patruzeci de mucenici, măi flendurosule !**« și dă-i, și smulge-l, și târnosește-l, de nu i-a remas nimic în barbă . . . .

Poezii populare.

Dorul mândrei de n'ar fi,
M'aș culca, m'aș odihni.
Dar el vine fără veste:
Eu mă culc, el mă trezește.

Măgheran cu trei crenguțe
Capătă-ți bade drăguță,
Că drăguță ți-am fost eu
Dată dela Dumnezeu:
De ți-ar fi muntea la tine

Cine crede dorului
Aibă casa cucului
Și odihna vântului,
Căci:
Cătă boală-i pe sub lună
Nu-i ca dorul de nebună,
Cătă boală-i pe sub soare
Nu-i ca dorul de-arzătoare.
Că dorul unde se pune
Face inima cărbune.
Și dorul unde se lasă
Face lacrimilor casă
Și-inimioara friptă, arsă.

M'ai iubi numai pe mine;
Dară muntea ți-i pierdută,
Și iubesti mai mult de-o sută.
Dar iubeste, că nu-mi pasă,
Că-s tânără și frumoasă:
Trec pe cale ca o floare
Voinicul după min' moare;
Și nici pragul nu l-oi trece
Și ca tine aflu zece.

Măi bădiță strugur bun,
Te-aș mânca și nu mă'ndur;
Te-aș lăsa pân' te-i mai coace,
Dar te mănacă cin' nu-mi place.

Foaie verde și-o lealea:
De n'aș bea, de n'aș cânta
Și pe puica n'aș avea,
N'ar mai fi lumea a mea!

Poșta redacției.

Sf. Sale păr. C. Morariu, Pătrăuț pe Suceavă. A fost o greșală că nu s-a trimes gazeta. Vom îndrepta-o de acuma.

Totodată Vă mulțămim din inimă pentru sprijinul S.-Voastre. Dacă toți preuții ar urma pildei Sf. Voastre atunci existenta Deșt. ar fi asigurată, căci numai Sf. Voastră ați colectat până acuma frumoasa sumă de 51 coroane dela parochienii Sf. Voastre. Material avem destul. Mulțămim pentru îmbărbatare, de care avem lipsă, mai ales acum la început.

Sf. Sale păr. Dim. Popovici, Broscăuț. Bucuroși V-am împlini dorința, sântem însă așa de sărați, că nu putem da foaia fără plată nici unui cab. de cetire. Ce D-zeu? Așa de sermani-s oamenii din Broscăuț, că nu pot plăti în rate nici 3 coroane la an? Foarte trist. Vă mulțămim pentru abonament și pentru încurajările D-Voastre sincere.

D-lui Vasile Olariu, gospodar în Baineț. Știm și noi că prin satele pe jumătate rusești se pierd vechile noastre cântece, dar mulți dintre Români nu-și bat capul cu primejdia aceasta. E îmbucurător și tot odată trist faptul, că acuma și țaranul își dă seama că Românii cei slabi de inger își uită limba și cântecele strămoșești. Îți vom asculta rugămintea și vom scrie de acuma și cântece în gazeta noastră pe care te rugăm s'o cetești în Dumineci și serbători sătenilor D-Tale, ce-și uită limba. Istoria lumii scrisă de păr. C. Morariu o vei primi îndată în dar dela noi. Nu-ți uita limba românească, cea scumpă și frumoasă, ca să nu te uite și D-zeu Sfântul!

D-lui At. Topârdașu, cantor. Am primit amândouă scrisori ale D-Voastre, în cari ne îndemnați la muncă și luptă.

Recunoștințele noastre sincere! Salutare!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O veste nouă și bună!

A apărut: *Călindariul poporului bucovinean* de *Dr. E. Neșciuc*. Călindariul acesta e foarte frumos și are o mulțime de icoane, povestiri alese și sfaturi folositoare; de aceea fiecare Român ar trebui să-l aibă în casa sa. Se poate cumpăra dela ori ce librărie din țară și costă numai 25 cr.

Cinstiților cetitori.

Toți acei, cari ați primit trei numere din gazeta „Deșteptarea” și nu ne-ați trimis încă plata de 3 coroane, sânteți frumos rugați să ne trimeteți banii, dacă nu toți, măcar 2 coroane de-ocamdată. Cine n'a trimete nici un ban nici până la numărul al cincilea nu va primi gazeta și ar fi păcat de Dumnezeu, oameni buni, să ne stricăm prietenia.

Adresa noastră este: Administrația gazetei Deșteptarea, în Cernăuț, piața principală 3.

Administrația.